

Amazone, een huis voor vrouwen

Wis Geysen, departementshoofd Bibliotheek
(AMSAB)

Amazone, het Centrum voor vrouwen huist in een prachtig gerenoveerd 19de-eeuws gebouw in de Middaglijnstraat te Brussel. In mei 1995 opende Miet Smet, Minister van Gelijke-Kansenbeleid, de deuren. Hiermee realiseerde zij het plan dat ze bij haar aantreden als Staatssecretaris voor Maatschappelijke Emancipatie in 1985 ontwikkelde. De werking van Amazone rust op drie pijlers: creëren van ontmoetingskansen voor vrouwen, ondersteunen van de vrouwenorganisaties en ter beschikking stellen van informatie en documentatie over vrouwen.

Amazone stelt zich op als een "open" huis. Zowel individuen als verenigingen die een activiteit plannen voor, over of met vrouwen kunnen gebruik maken van de infrastructuur. Verschillende vergaderzalen, een conferentiezaal en een restaurant, ingericht in drie mooie 19de-eeuwse gedecoreerde zalen staan ter beschikking

Binnen het tweede objectief van Amazone - ondersteuning van de **vrouwenorganisaties** - hebben reeds verschillende koepelorganisaties van de Belgische vrouwenbeweging hun intrek genomen. De **Nederlandstalige Vrouwenraad (NVR)** is een platformorganisatie waarbij meer dan 30 vrouwenverenigingen van verschillende politieke en ideologische strekkingen zijn aangesloten. De **Conseil des Femmes Francophones de Belgique (CFFB)** - de Franstalige Vrouwenraad - is een pluralistische, niet-gouvernementele instelling voor permanente vorming. Het **Vrouwen Overleg Komitee (VOK)**, feministisch en pluralistisch bundelt vooruitstrevende vrouwen uit Vlaanderen. De **Comité de Liaison des Femmes** werkt als pressiegroep en coördineert verschillende leden en verenigingen die lid

zijn: de vrouwengroepen van partijen, vakbonden, grote vrouwenorganisaties, de vrouwenverenigingen en vrouwenhuizen. De **Stichting Vrouwen tegen Mishandeling** informeert, sensibiliseert en geeft vorming over geweld op vrouwen en op kinderen. De Franstalige tegenhanger de **Coordination des groupes contre les Violences faites aux Femmes (COVIF)** is eveneens in Amazone gevestigd. **Sophia**, het Belgisch coördinatiewerk voor vrouwenstudies stimuleert de ontwikkeling van het onderwijs en onderzoek inzake vrouwenstudies. **Université des Femmes** wil de problematiek van de sekse-verhoudingen introduceren in alle kennis. De bibliotheek van **Université des Femmes**, het Centre de Documentation Léonie La Fontaine met een collectie van bijna 8000 boeken, 300 tijdschriften en thematische dossiers is eveneens ondergebracht in Amazone. **RoSa, Rol en Samenleving vzw**, het studie-, informatie- en documentatiecentrum omtrent sekserollen, feminisme en vrouwenzaken blijft gehuisvest in de Gallaitstraat te Schaarbeek maar heeft wel een antenne in Amazone waar o.a. de collectie on-line kan geraadpleegd worden. De **Coördinatie van Politieke Vrouwengroepen voor Paritaire Democratie** tenslotte is een samenwerkingsverband van alle democratische politieke vrouwengroeperingen dat zich inzet voor een paritaire democratie.

Voor het luik **informatie en documentatie** werd een afzonderlijke vzw opgericht binnen Amazone : het **Archiefcentrum voor Vrouwengeschiedenis (AVG)** - Centre d'Archives pour l'Histoire des femmes (Carhif), onder leiding van Leen Van Molle (KUL) en Eliane Gubin (ULB). Naast het centraliseren en ter beschikking stellen van alle informatie over bronnen voor de geschiedenis van de vrouw en de vrouwenbeweging in België wil het Archiefcentrum voor Vrouwengeschiedenis ook een eigen collectie archieven van personen en vrouwenorganisaties aanleggen. De eerste archieven zijn verworven: het archief van de **Conseil Francophone des Femmes Belges (1945-1994)** en dat van het Gelijke Kan-

senbeleid van Minister Miet Smet (1985-1994). Voorts wil het centrum geïnformatiseerde gegevensbanken aanleggen, een fototheek uitbouwen, mondelinge getuigenissen verzamelen en tentoonstellings- en onderzoeksprojecten uitwerken.

"Een vrouw, een stem" Een tentoonstelling over vrouw en kiesrecht

Paule Verbruggen, departement Archief (AMSAB)

Met de tentoonstelling "Een vrouw, een stem" maakt het Archiefcentrum voor Vrouwengeschiedenis een geslaagde entrée.

Er is immers niet alleen het verhaal, maar ook de manier waarop het wordt gebracht. De samenstellers zijn erin geslaagd beide elementen tot een fris en mooi ogend, zelfs spannend geheel samen te brengen. Als smaakmaker voor de grote tentoonstelling over vijftig jaar vrouwenkiesrecht die gepland is voor 1998, scheidt ze hoge verwachtingen.

De geschiedenis van het vrouwenstemrecht is eigenlijk ongekend. Iedereen (of staan we zelfs zover nog niet?) weet dat vrouwen pas in 1948, dus schandalig laat, stemrecht verwierven voor het parlement en de provincie. Maar daar houdt het voor velen ook op.

Het verhaal begint natuurlijk veel vroeger. In de tentoonstelling keren we terug tot de Brabantse en de Luikse omwenteling in 1790. De Franse Revolutie had ook onze contreien niet onberoerd gelaten en wakkerde de drang naar onafhankelijkheid (van het Oostenrijks bewind) aan. In 1790 kwamen de Verenigde Belgische Staten

tot stand die zeer vlug door innerlijke twisten weer uiteenvielen. Hoewel de Belgische vrouwen merkbaar kalmer bleven dan hun Franse seksegenoten, blijkt uit brieven, tractaten en spotprenten dat sommigen toch erg strijdbaar waren. Trefend is de eis van de "burgeressen" van Brussel en Luik in 1790 om in de Nationale Vergadering te zetelen: *"We vragen dat in de Nationale Vergadering alle gehuwde vrouwen met twee kinderen en alle meerderjarige meisjes die niets om handen hebben, zullen zetelen. Door die meisjes nuttig bezig te houden, beschermt u hen tegen alle schadelijke invloeden op de onschuld die u wilt bewaren. We verbergen niet dat we door ons gebrekkig onderricht niet over de noodzakelijke bestuurskennis beschikken. We weten evenwel dat dit het natuurlijke gevolg is van de mannelijke afgunst en van hun vrees voor rivaliteit"*.

De hoop op een gelijke behandeling van man en vrouw die door de **Franse Revolutie** was gewekt, werd met de komst van Napoleon al vlug de grond ingeboord. Met zijn Burgerlijk Wetboek legde hij de basis van de wettelijke ongelijkheid tussen man en vrouw, wat ook de uitsluiting van de vrouw uit de politieke wereld inhield. Hij had dan ook geen hoge dunk van het andere geslacht: *"De vrouw is onze eigendom, wij niet de hare; want zij schenkt ons kinderen en de man schenkt er haar geen. Ze is daarom zijn eigendom zoals de fruitboom behoort aan de tuin-der."*

De geest van het Burgerlijk Wetboek bleef heel de negentiende eeuw over België waaien. Onder het Nederlands bewind (1815-1830) kregen bepaalde categorieën vrouwen, onder meer weduwen, wel stemrecht, maar dit voorrecht werd opgeheven na de Belgische Revolutie in 1830. Het land kreeg toen weliswaar één van de meest liberale grondwetten van Europa, maar geen democratie. Het stemrecht was voorbehouden aan een kleine groep mannen die een bepaalde som aan rechtstreekse belastingen betaalden. De vraag naar stemrecht voor vrouwen werd zelfs niet gesteld. Achtennegentig procent (!) van de bevolking bleef op die manier uitgesloten van politieke rechten.